

Rapportage soortgericht onderzoek

Oude Dijk 23R te Oldebroek

M. Bijl

Projectleider
Pieter van Dam

Rapportage
Amber Heitman

Projectcode
BIJL2018-2

In opdracht van
M. Bijl

Contactpersoon opdrachtgever
N.v.t.

Contactpersoon Habitus
Pieter van Dam BSc
0611750822

pieter@habitus.nl

Opleverdatum
17 oktober 2018

Kwaliteitscontrole
Pieter van Dam BSc

Paraaf

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport (inclusief foto's) is enkel toegestaan onder vermelding van de bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Habitus natuur & landschap geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen.

Correspondentieadres: Tolnasingel 1 / 2411 PV / Bodegraven
Kvk-nummer: 61229628 / Btw-nummer: NL854262301B01
Rekeningnummer: NL14ABNA0494577894
www.habitus.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	4
2.	METHODE	7
3.	RESULTATEN	8
4.	CONCLUSIE & AANBEVELINGEN	10

BRONVERMELDING

BIJLAGEN

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding van het onderzoek beschreven. Vervolgens wordt het projectgebied beschreven en wordt het onderzoek afgekaderd.

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens m zes boshuisjes te realiseren aan de Oude Dijk 23R in Oldebroek. Er is een ecologische quickscan uitgevoerd (BIJL2018-1-RAP, 2018). Hieruit blijkt dat het projectgebied mogelijk gebruikt wordt door boom- of steenmarters. Deze soorten zijn beschermd onder de Wet Natuurbescherming.

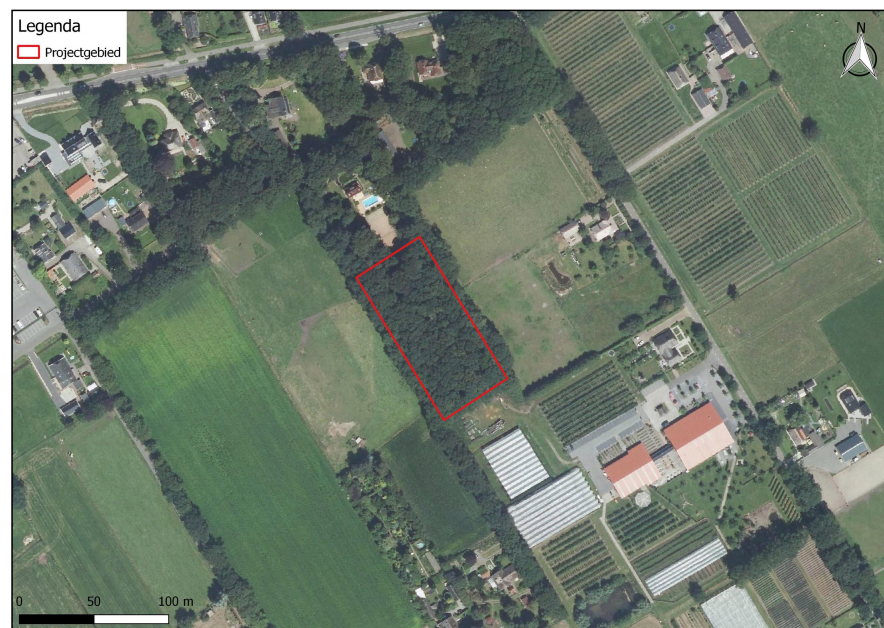
Beschadigen of vernietigen van gebiedsfuncties van beschermde soorten is verboden. Daarom is soortgericht onderzoek uitgevoerd om aan te tonen of uit te sluiten dat deze gebiedsfuncties aanwezig zijn.

1.2 Projectgebied

Het projectgebied ligt aan de Oude Dijk 23R te Oldebroek en is gelegen in de provincie Gelderland. De begrenzing van het projectgebied is weergegeven in Figuur 1. In de huidige situatie bestaat het projectgebied uit een bosperceel. De omgeving van het projectgebied bestaat uit (agrarisch)grasland, sloten, wegen en bebouwing. De werkzaamheden beperken zicht tot het bosperceel zoals aangegeven in Fig. 1.

Figuur 1: projectgebied (Bron luchtfoto: PDOK, 2015).

1.3 Voorgenomen werkzaamheden

In het projectgebied worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

1. kappen van de nodige bomen. Op dit moment zijn de exacte locaties van de te bouwen huisjes nog niet duidelijk. Om deze reden is ook nog niet duidelijk welke bomen er wel en niet gekapt moeten worden. Alle bomen zijn geïnspecteerd tijdens deze quickscan;
2. aanleg water-, stroom-, communicatie- en rioolnetwerk;
3. realisatie van de gemeenschappelijke ruimte en huisjes.

In bijlage 1 is een plantekening weergegeven.

1.4 Doel en centrale vraag

Dit soortgericht onderzoek wordt uitgevoerd om te kunnen bepalen of de voorgenomen werkzaamheden in strijd zijn met de Wet natuurbescherming, zodat de opdrachtgever inzicht verkrijgt in eventuele aanvullende maatregelen die noodzakelijk zijn. De centrale vraag luidt dan ook:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op overtreding van de Wet natuurbescherming voor de onderzochte soorten en functies?

De onderzochte soorten en functies zijn beschreven in hoofdstuk 2. Dit rapport geeft antwoord op bovenstaande vraag en biedt, indien nodig, maatregelen om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Is dit niet mogelijk, dan moet een ontheffing aangevraagd worden.

1.5 Reikwijdte

Dit soortgericht onderzoek heeft alleen betrekking op:

- de onderzochte soorten en functies, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- het projectgebied zoals beschreven in paragraaf 1.2;
- de onderzochte elementen binnen het projectgebied, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- de werkzaamheden zoals beschreven in paragraaf 1.3. Als de werkzaamheden op een andere manier of volgens een andere planning worden uitgevoerd, zijn de conclusies van dit onderzoek niet meer van toepassing en wordt geadviseerd een nieuwe toetsing uit te laten voeren om te bepalen of de werkzaamheden volgens de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd;

1.6 Criteria

Het onderzoek en de onderhavige rapportage voldoen aan de interne proces- en kwaliteitseisen van Habitus natuur & landschap¹. Hierdoor is het onderzoek en de kwaliteit ervan controleerbaar voor derden.

1 De interne proces- en kwaliteitseisen betreffen het volgende:

- Het onderzoek wordt uitgevoerd volgens geldige onderzoeksprotocollen voor soortenonderzoek. In volgorde van prioritering zijn dit het Vleermuisprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureaus), kennisdocumenten 2017 (BUJ12), Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming 2017 (Netwerk Groene Bureaus) en de NDFF-protocollen. Indien het onderzoek niet wordt uitgevoerd volgens één van deze protocollen, dan is dit altijd vooraf afgestemd met het betreffende bevoegd gezag.
- Het onderzoek sluit aan op de te verwachten soorten en functies uit een voorgaand onderzoek (ecologische quickscan).
- Het veldonderzoek wordt uitgevoerd door deskundigen op het gebied van de onderzochte soort(en). Een deskundige heeft aantoonbaar voldoende kennis en ervaring om relevante soorten te identificeren herkennen en relevant gedrag te beoordelen. Een deskundige voldoet aan de deskundigheidseisen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- De projectleider heeft specifieke deskundigheid en meerdere jaren ervaring met soortgelijke onderzoeken.
- Iedere geleverde rapportage is door een andere deskundige (dan de schrijver) beoordeeld op inhoud en vorm op basis van vaste beoordelingscriteria. Geplaatste opmerkingen door de beoordelaar worden verwerkt of besproken tot de meningen eensluidend zijn.
- De rapportage vermeldt welke deskundigen het veldwerk hebben uitgevoerd, volgens welke methode en met welke middelen. Bij vleermuisonderzoek wordt gebruik gemaakt van batdetectors die beschikken over opname- en vertragingmogelijkheden, zodat sonogrammen geanalyseerd kunnen worden.
- De onderzoeksresultaten en rapportage voldoen aan de volgende eisen: ecologisch en juridisch correct, goed onderbouwd, kort en bondig, leesbaar en begrijpbaar.
- Het rapport is volledig en controleerbaar:
- Iedere waarneming van een te onderzoeken soort wordt in het veld genoteerd en is weergegeven in het rapport. De keuze of deze waarneming relevant is wordt pas later gemaakt. Van iedere waarneming is in ieder geval de waarnemer, datum, tijd, soort, aantal, gedrag en locatie (punt, vlak of lijn) weergegeven in het rapport.
- In het rapport is duidelijk te achterhalen hoe de interpretatie van de veldwaarnemingen leidt tot de vastgestelde functies voor soorten (zoals verblijfplaats of foeragegebied).
- Uit het rapport blijkt duidelijk welk effect de voorgenomen werkzaamheden op vastgestelde gebiedsfuncties hebben en welke verbodsbepalingen hierdoor overtreden worden. Hierbij worden alle mogelijke effecten van de werkzaamheden meegenomen, dus ook effecten buiten het werkgebied.
- De conclusie geeft antwoord op de vraag van de opdrachtgever.
- Habitus natuur & landschap verklaart hierbij onafhankelijk te zijn en geen enkel belang te hebben bij de uitkomst van het onderzoek.

2. METHODE

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethodiek beschreven en wordt het onderzoek afgekaderd. Hier is beschreven op welke manier de gewenste informatie is verzameld.

2.1 Sporenonderzoek

Tijdens elk veldbezoek is er sporenonderzoek uitgevoerd waarbij gezocht is naar sporen zoals uitwerpselen, stukjes vacht of vraatsporen. Dit sporenonderzoek is uitgevoerd in het gehele projectgebied met de nadruk op de kansrijkere plekken zoals de potentiële verblijfplaatsen zoals takkenhopen en boomholten (zie foto op pagina 4 en op deze pagina).

2.2 Cameraval-onderzoek

Er bestaan geen protocollen voor de inventarisatie van boom- of steenmarters. Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de soortecologie van de boom- en steenmarter. Het onderzoek is uitgevoerd op specifieke locaties in het projectgebied waar een verblijfplaats van marters mogelijk is (zie Tabel 1 en Bijlage 2).

Tabel 1: mogelijk aanwezige soorten en functies op basis van vooronderzoek

Soort(en)	Functie(s)	Locatie(s) in het projectgebied
Steenmarter	Verblijfplaats, rustplaats	Takken- en stronkenhopen
Boommarter	Verblijfplaats, rustplaats	Takken- en stronkenhopen Boomholte

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van vier cameravallen (Browning BTC-5HDP) die gedurende 18 dagen in het veld hebben gehangen. De cameravallen zijn ingesteld op videostand om het gedrag van eventueel passerende marters goed te kunnen observeren. De camera's zijn ingesteld op een videolengte van 10 seconde met een interval van 1 seconde om de kans op gemiste individuen te minimaliseren. Op de grond vóór de camera is een lokstof gestrooid op basis van vismeel om eventueel aanwezige boom- en/of steenmarters naar de camera te lokken. Tijdens de bezoeken (evenals tijdens het quickscanbezoek) is nadrukkelijk gelet op de aanwezigheid van eventuele sporen. Alle waarnemingen zijn genoteerd gedurende de veldbezoeken.

Toelichting op de afbeelding
Bunzing, vastgesteld met behulp van een wildcamera

3. RESULTATEN

Het onderzoek uit uitgevoerd volgens de gegevens in de onderstaande tabel.

Tabel 2: gegevens veldbezoeken

Waarnemer(s)	Datum	Activiteiten	Aangetroffen sporen
Amber Heitman	11-07-2018	Veldbezoek quickscan, sporen zoeken	Geen
Pieter van Dam	28-09-2018	Sporenzoeken, camera's plaatsen	Geen
Amber Heitman	15-10-2018	Sporen zoeken, camera's ophalen	Geen

3.1 Sporen-onderzoek

Tijdens de veldbezoeken (ook het quickscan bezoek is meegerekend bij deze bezoeken) zijn geen sporen waargenomen van boom- of steenmarters in de vorm van latrines, vraatsporen, prooiresten of achtergebleven haren. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen tijdens de bezoeken.

3.2 Cameraval-onderzoek

Het beeldmateriaal van de cameravallen dat gedurende de 18 dagen is verkregen duidt niet op verblijfplaatsen van de onderzochte soorten. Er is één steenmarter waargenomen op 2 oktober rond 9 uur 's avonds (zie foto rechts). Aangenomen wordt dat dit enkel een passerend dier betreft, aangezien deze niet vaker is vastgelegd, niet op of bij een potentiële verblijfplaats en slechts op 1 camera.

Wel is er een bunzing waargenomen op een potentiële verblijfplaats (zie foto op pagina 8). Daarnaast is er een eekhoorn, een haas, diverse egels, huismuis of bosmuis, verschillende soorten vogels en enkele huiskatten vastgelegd.

Van de waargenomen soorten zijn enkel de steenmarter en de eekhoorn beschermd. Niks duidt er echter op dat er vaste verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn in het projectgebied aangezien beide soorten slechts één keer zijn waargenomen.

Wel is het zo dat er diverse egels meerdere keren zijn waargenomen in de buurt van de takken- en stronkenhopen en één keer een bunzing. Het is mogelijk dat er een verblijfplaats aanwezig is van een egel of een bunzing onder de takken- en stronkenhopen. Hiermee dient rekening gehouden te worden bij de werkzaamheden in het kader van de zorgplicht.

Toelichting op de afbeelding
Steenmarter, vastgesteld met behulp van een wildcamera

4. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Onderstaand is de vraag beantwoord of er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming plaatsvindt voor de onderzochte soorten en functies. Hierbij is toegelicht om welke artikelen het dan gaat. Daarnaast zijn aanbevelingen gedaan voor het vervolgtraject.

4.1 Toetsing

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boom- en/of steenmarters is uitgesloten. Als gevolg hiervan kunnen de voorgenomen werkzaamheden worden uitgevoerd zonder overtreding van de Wet natuurbescherming voor deze soorten en functies, mits er rekening wordt gehouden met de zorgplicht.

4.2 Conclusie

Bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden wordt de Wet natuurbescherming niet overtreden, mits er rekening wordt gehouden met de zorgplicht. Hoe rekening kan worden gehouden met de zorgplicht, is beschreven in paragraaf 4.3.

4.3 Aanbevelingen

Om te werken conform de Wet natuurbescherming, dient bij de uitvoering van de werkzaamheden rekening te worden gehouden met de zorgplicht. Grondgebonden zoogdieren zoals egel en bunzing (beide op video vastgelegd in het projectgebied), maar ook muizen of amfibieën kunnen aanwezig zijn in de takken- en stronkenhopen. Deze soorten kunnen verblijfplaatsen in de takken- en stronkenhopen en in de opslag van brandhout hebben, waaronder winterverblijfplaatsen en nesten met jongen.

We adviseren om de takken- en stronkenhopen en in de opslag van brandhout te verplaatsen in plaats van ze te verwijderen. Als er extra takkenhopen kunnen worden aangelegd is dat goed voor de plaatselijke natuur. Bij het verplaatsen adviseren wij om de hopen in een rustig tempo en één kant op werkend te verwijderen alvorens ze elders opnieuw te plaatsen. Het beste kunnen de hopen worden verplaatst in de maand april. Dit is na de winterslaap van egels en voor de tijd dat er mogelijk nesten met jongen in de takken- en stronkenhopen aanwezig zijn. Het specifieke moment van verplaatsen in april kan het beste met een ecooloog worden afgestemd, omdat de timing vna de winterslaap en voortplanting ook met weersomstandigheden te maken heeft.

Zorg ervoor dat eventueel aanwezige dieren ruimschoots de gelegenheid krijgen om te vluchten tijdens het verplaatsen van de hopen.

Vrijblijvend wordt aanbevolen om bomen met holtes en (staand en liggend) dood hout zo veel mogelijk te handhaven. Holtes kunnen verblijfplaatsen vormen voor allerlei dieren zoals de boommarter en vleermuizen. Dood hout vormt een bron van leven voor onder andere mieren, vliegen, wantsen, wespen, vlinders, pissebedden, springstaartjes, vleermuizen, vogels, paddenstoelen, mossen en korstmossen (www.eis.nl).

Indien meer advies nodig is over een bosbeheer gericht op natuur en biodiversiteit, kan contact op worden genomen met Habitus natuur & landschap.

Toelichting op de afbeelding
Egel, vastgesteld met behulp van een wildcamera

BRONVERMELDING

Alle bronnen zijn geraadpleegd op 15 oktober 2018.

Literatuur

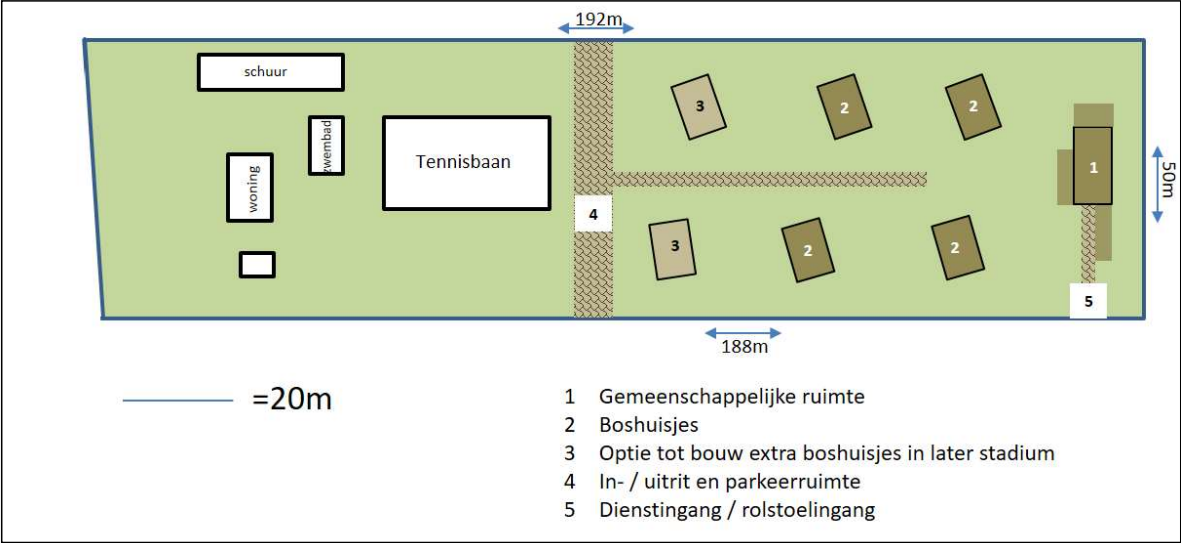
C. Achterberg, 2007. Handleiding boommarters inventariseren. http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewite/Zoogdiersoorten/Boommarter/downloads/Handleiding_Boommarters_Inventariseren_Zoogdiervereniging_2007.pdf

Geraadpleegde websites

Startpagina steenmarter, <http://www.zoogdiervereniging.nl/steenmarter>

De boommarter, <http://www.zoogdiervereniging.nl/de-boommarter-martes-martes>

BIJLAGE 1 - Plantekening

Figuur: Hierboven is een plantekening weergegeven zoals aangeleverd door de opdrachtgever.

BIJLAGE 2 - Plaatsing cameravallen (wildcamera's)

Figuur: De locaties van de cameravallen zijn weergegeven op de bovenstaande luchtfoto.

Over ons

Quickscan is een onderdeel van Habitus natuur & landschap, een vooruitstrevend onderzoeks- en adviesbureau voor ecologie, natuur en landschap. Kwaliteit en klanttevredenheid staan bij ons hoog in het vaandel. U kunt van ons verwachten dat wij vlotte en klantgerichte service bieden en aantrekkelijke producten opleveren van het hoogste inhoudelijke niveau. Wij geloven in langdurige samenwerking met opdrachtgevers, partners en personeel op een wijze die wederzijds voordeel oplevert.

Kwaliteit

Wij staan voor kwaliteit, dit begint voor ons bij onze ecologen, die specialistische kennis bezitten over de herkenning en ecologie van flora en fauna. Naast inhoudelijke expertise kan kwaliteit in sterke mate geborgd worden door het opstellen en beheren van processen, daarom hebben wij onze bedrijfsstructuur rond processen opgebouwd. Door de aanwezige inhoudelijke kennis en de toepassing van processen aan te vullen met een uitstekende communicatieve vaardigheden, zijn wij er van overtuigd dat elke dienst voldoet aan de strengste kwaliteitseisen.

Klanttevredenheid

De klant staat bij ons centraal en dat zien wij ook terug in de cijfers. Zo wordt onze dienstverlening door klanten gemiddeld met een acht beoordeeld. Regelmatig vragen wij u om een evaluatieformulier in te vullen. Met uw input kunnen we onze dienstverlening in de toekomst verder optimaliseren.

Over ons logo

Libellen zijn prachtige insecten. Het is dan ook geen toeval dat we voor inspiratie voor ons logo geput hebben uit de fraaie en diverse vormen die de orde van libellen rijk is. Omdat de vleugelvorm het onderscheidende kenmerk is tussen libellen en juffers en elke soort unieke vleugelkenmerken heeft, hebben we dit onderdeel als basisvorm voor ons logo gekozen.

